

Avsnitt 96: Hur får vi lärandet att funka för elever med autism?

INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande, oavsett funktionsförmåga, ska nå målen för sin utbildning. I podden Lika värde förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan. Om du vill veta mer om SPSM och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats, spsm.se, och följ oss i sociala medier. Fler avsnitt av podden Lika värde hittar du på spsm.se och där poddar finns.

ERIKA: Hej och varmt välkommen till Specialpedagogiska skolmyndighetens podd Lika värde. Jag heter Erika Bergman och jag jobbar som pressekreterare på myndigheten. Och i dagens samtal så kommer vi att prata om autism och hur det kan påverka lärandet och hur man kan tänka och arbeta i förskola och skola och vuxenutbildning för att både undervisa och skapa en miljö som gör det så bra som möjligt att lära sig för barn och unga med autism. Och vi har med två gäster i dagens samtal. Det är Svenny Kopp, som är läkare, specialist inom barn- och ungdomspsykiatri och forskare vid Gillbergcentrum i Göteborg. Och med är också Danijel Lukic, som är rådgivare på SPSM. Och det är en roll som innebär att du möter skolor och ger råd kring autism och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Så jag säger varmt välkomna till det här samtalet till er båda.

2024-01-31

Dnr

- SVENNY: Tack.
- DANIJEL: Tack snälla.
- ERIKA: Och jag tänker vi börjar med det grundläggande. Vad innebär autism och hur kan man beskriva att det påverkar barn eller en ungdom som har autism?
- SVENNY: Ja, man kan säga att autism är, för det första, ett biologiskt tillstånd som debuterar tidigt. Oftast föds man med det. Det har att göra med socialt samspel. Man kan säga att man har brist i att förstå det sociala samspelet människor emellan. En del kan jämföra det med dyslexi, det vill säga att man kan inte avkoda ord. Och här kan man säga att man kan inte avkoda andras känslor eller andras ansiktsuttryck. Det vill säga att man föds nästan som om man inte har ett lexikon till att förstå världen. Så att man kan beskriva det på det sättet. Men det har ju mycket större implikationer än så, för att det sociala samspelet har också med vårt tänkande att göra. Både hur man tolkar och får in information och hur man förstår världen. Så att autism är egentligen ett oerhört vitt begrepp som hos de som har stora svårigheter leder till en större eller mindre funktionsnedsättning. Men det räcker inte med detta heller, för att autism kan också gå med väldigt varierande begåvning. Du kan ha en god begåvning, du kan ha en måttligt god begåvning eller du kan ha en ... Vad ska vi säga? En kognitiv funktionsnedsättning. Och det här är ett vitt spektrum. Dessutom kan du också ha stora språksvårigheter. Det kan vara allt från att du faktiskt inte kan säga några

2024-01-31

Dnr

ord alls, till att du är enormt språkligt begåvad. Så jag skulle vilja säga att autism är väldigt mycket, och alla de här svårigheterna, men också hos en del en hel del möjligheter, varierar. Så att det beror på vilken individ vi pratar om.

ERIKA: Så att då förstår jag det på dig just att det är väldigt brett begrepp egentligen och att det också då innebär att det betyder väldigt olika vad gäller också vilka svårigheter man har. Förstår jag dig rätt då?

SVENNY: Ja, det kan man säga. Men har du väl ... Uppfyller du kriterierna för diagnosen autism, så skulle jag också vilja säga att de flesta har förhållandevis stora svårigheter. Så jag skulle inte vilja negligera svårigheterna, utan har du fått diagnosen så innebär det betydande svårigheter i allmänhet.

ERIKA: Mm, det är det som krävs då för att man får en diagnos över huvud taget?

SVENNY: Ja.

ERIKA: Är det någonting som du vill lägga till, Danijel?

DANIJEL: Nej, men det var en väldigt bra beskrivning. Och jag tänker också att du lyfter också samvariationen och den aspekten, att det finns ... spektrat är ganska brett. Så, ja.

ERIKA: Hur kan man då, jag tänker utifrån det som du nu har beskrivit, Svenny, se att autism påverkar just lärandet? För här fokuserar vi just på det, det här med att ... ja, men gå i skolan, lära sig och komma så långt

2024-01-31

Dnr

som möjligt i sin utveckling. Vad är det som kan vara särskilt svårt och som man behöver ha en strategi kring då i skolan?

SVENNY:

Ja, för det första, om man ska tycka om att gå i skolan och lära sig saker ... Eller snarare så här, ska man lära sig saker så måste man tycka om att gå i skolan. Det är nummer ett. Och min erfarenhet är att om det är några som säger att de inte vill gå till skolan redan i första klass, så är det flickor med autism. Så att man känner redan nästan från första dagen att ”det här är inget som passar mig”. Och då är frågan, vad är det som inte passar den personen som har autism? Och det finns hur många saker som helst. Man tycker inte om för mycket människor. Man tycker inte om för mycket ljud. Man tycker inte om om man inte vet vad som ska hända precis. Man tycker inte om att människor står för tätt inpå en, nuddar en. Man har svårt att förstå språket, det vill säga att om man ska förstå bra så måste någon prata konkret. Man kan inte prata med metaforiska uttryck, man får inte prata för fort, man får inte prata för känslösamt, man får inte använda halva meningar eller prata underförstått. Så många av de här sakerna påverkar om du trivs i skolan eller inte. Och då kan man säga att generellt är skolmiljön ... den är fullständigt felaktig som den är i dag. Stora klasser, skolgårdar, du ska gå ut på rasterna. Man tycker inte om att avbryta sin aktivitet, till exempel, om man har autism. Så bara det här att du har en lektion och sen är det rast och sen har du en lektion till och så en rast till. Så att det finns hur

2024-01-31

Dnr

många störande moment som helst. Och sen blir dessutom lärarna sjuka, då blir det nya vikarier. Man har svårt för förändringar. Hela skolsituationen är en enorm utmaning.

ERIKA: Mm. Danijel, jag måste bara få fråga dig, för jag tänker ... för du möter ju verksamheter. Känner du igen de här utmaningarna som Svenny beskriver?

DANIJEL: Många av de här eleverna har svårigheter med exempelvis exekutiva funktioner. De har svårt att förstå tid, planera sitt arbete, sina aktiviteter. Vi har en skola som kanske sätter extra mycket krav på att man ska planera, organisera sin egna skolgång, i vissa avseenden, och där behöver vi erbjuda stöd och strategier som pedagoger och som personal på skolan för att kunna stötta upp de här exekutiva funktionerna. Spektrat är ju så vitt och det finns elever som har svårt att gå i den ordinarie skolan, men det finns väldigt många elever som klarar av när man får en bredare förståelse kring autism och när man gör anpassningar i lärmiljön.

ERIKA: Vad är det då ni ser i såna fall att man behöver göra för att stötta upp de här eleverna? Hur man gör då, vad finns det för någonting man kan tänka på att göra rent praktiskt för att kunna stötta eleven att nå så långt som möjligt?

DANIJEL: En framgångsfaktor är att ha en bredare kunskap kring autism. Och med det som följer är att man får en förförståelse vilka pedagogiska konsekvenser det kan

2024-01-31

Dnr

bli av funktionsnedsättningen autism, och utifrån det identifiera elevens behov och förstå vilka förutsättningar ... Med den kunskapen man har med sig kring autism så kan man bygga på och få en förförståelse hur man identifierar elevens individuella behov. Den här målgruppen uppvisar svårigheter i perception, alltså hur sinnesintryck tas emot och bearbetas. Det kan vara motoriska utmaningar. Precis som Svenny belyste innan, social kognition och mentalisering, alltså att man har en föreställningsförmåga utav vad förväntas av mig och hur man hanterar de situationerna. Det är väldigt vanligt att vi får förfrågningar om specialpedagogstöd som rör just en enskild elev, för när vi pratar om autism så blir det specifikt att man har frågeställningar kring en elev som inte når upp målen i sin utbildning eller att det handlar om ett utagerande beteende som upplevs i vissa situationer. Det kan även handla om hur man som skola kan tänka när de ska organisera den fria tiden med raster eller rent av social interaktion med andra klasskompisar. De anpassningar som görs för de här barnen, kring exempelvis matsituationer eller hur man organiserar den fria tiden, är ganska tydliggörande för väldigt många andra elever också i skolan. Jag hade faktiskt, ihop med en kollega, nyligen ett ärende på en förskola kring ett barn som hamnade ofta i konflikter med personal och andra barn på avdelningen. Under arbetets gång så hittade man framgångsrika strategier i arbetssätt, förhållningssätt och bemötande. Där lyfter det ett annat barn med just autism, som har fått det

2024-01-31

Dnr

mycket bättre i verksamheten efter de anpassningar vi har gjort för barnet ifråga som ärendet egentligen handlade om från första början. Så jag tror att väldigt mycket av de här generella anpassningar man kan göra i lärmiljön är gynnsamt för väldigt, väldigt många. Så jag ser det Svenny belyser, men jag ser även att det är ganska många elever som lyckas i skolan, både pojkar och flickor.

ERIKA: Just det, och då handlar det just om att man i sina arbetslag eller i verksamheter hittat ett arbetssätt då där man kanske tar bort då de här faktorerna eller minskar på det som skapar den här stressen, då?

DANIJEL: Ja, det är både stress och sen är det väldigt viktigt med en förutsägbarhet här. Jag tror att vi behöver skapa en känsla av sammanhang för samtliga elever. Skolan behöver kännas hanterbar, begriplig och meningsfull. Och när man möter en målgrupp som elever inom autism, så behöver man få fatt i det här. Är undervisningen meningsfull, hanterbar eller begriplig för just dig som enskild elev? Och då behöver vi få fatt i det Svenny är inne på. Ja, men det här outtalade, det här självklara, som är väldigt självklart för oss. Det är inte självklart för många och då behöver man ta reda på, vad krävs det för att undervisningen ska kännas begriplig och hanterbar.

ERIKA: Svenny, du har ju specialiserat dig på och forskat just kring flickor med autism. Vad kan man se att det finns för skillnader mellan pojkar och flickor och hur kan det se ut beroende på om man är pojke eller flicka?

2024-01-31

Dnr

SVENNY:

Ja, för det första så finns det ju de här generella könsskillnaderna, som finns oavsett om du har autism eller inte. Och det ena är att flickor mognar tidigare än pojkar, ligger lite före i språkutveckling, ligger generellt tidigare i sin sociala utveckling vad gäller samspel och empatisk förmåga. Även finmotoriskt. Men det är också som så att flickor och pojkar leker på olika sätt. De väljer kamrater på olika sätt. De har olika intressen. Jag generaliserar, men det är på det sättet som vi måste se det om vi ska prata om skillnader mellan flickor och pojkar. Och det här har betydelse för en sån här beteendediagnos, som autism är. Adhd är också en beteendediagnos. Det som kanske är det viktigaste och som har en stor påverkan i skolan ... Dels är det pojkars mer dominerande beteende. Och det spelar ingen roll om du har autism eller om du inte har autism, pojkar är generellt mer dominerande än vad flickor är. Finns alltid undantag, men om vi pratar generellt. Och pojkar har också mer av fysisk aggressivitet. Det blir mindre av det med åldern, men generellt är det så. Medan flickor har mer av en verbal aggressivitet. Och det här har ju då en stor betydelse av vem är det du lägger märke till i skolan. Det är klart att du lägger märke till den som är dominerande och den som mer har ett utagerande beteende. Så det är den sto... Man kan säga så här: Det här är den stora skillnaden mellan flickor och pojkar. Det som också har betydelse, det är att även om flickor har autism så är de generellt mer intresserade av sociala faktorer eller människor eller ... djur eller människor, kan man säga, där det

2024-01-31

Dnr

finns ett socialt inslag, medan pojkar är mer intresserade av system eller hur saker och ting fungerar. Men det som också skiljer är att pojkar leker i grupp, generellt. Flickor leker två och två. Och när du då ser en ensam pojke, det vill säga han är inte med i gruppen, då lägger du märke till honom. Och så är det oftast med de pojkar som har autism. Så om du ser en pojke som inte får lov att vara med i gruppen, så går dina tankar mer till ett autistspektrumhåll än vad det gör när det gäller en flicka. Och flickor är på det sättet att de kan mycket väl ställa sig bredvid andra flickor, eller en annan flicka kan ta hand om en annan flicka, även om hon har autism, så du ser inte hennes ensamhet eller utsatthet på samma sätt. Och det här gör att du missar flickorna eller tänker att ”hon är inte autistisk, hon är inte ensam”, medan pojken är väldigt tydlig, för det finns ingen annan pojke som tar hand om en pojke som är autistisk. Det är inte det vanliga. Utan han stötts ... han stöts ut på ett annat sätt. Så på det sättet kan man säga att det kanske tidigare för pojken är mer uppenbart, hans utsatthet, men det betyder inte att hans lidande av utsattheten behöver vara större.

ERIKA:

Just det, så då betyder här också ... Alltså, det som du beskriver, det blir ... vad säger man, olika uttryck men det kan också leda till att man i olika utsträckning också upptäcks och får stöd då, tänker jag också, i förlängningen?

2024-01-31

Dnr

SVENNY: Ja. Och det är ju det som vi vet. Vi vet att pojkarna upptäcks i många fall flera år före flickorna, och får också då hjälpinsatser tidigt. Så det här är den stora skillnaden. Och det vanligaste när det gäller flickor, det är det här att flickan klarar inte av när det sociala samspelet blir för svårt. Det börjar i fjärde klass, men eskalerar i femte klass. Sjätte klass är det absolut så, sen kommer du i högstadiet, då börjar hemmasittandet. Och det kan redan ha börjat i sjätteklass, men då kommer det. Och det är det sociala ... oftast är det de sociala kraven som blir så påtagliga då. Och det sociala samspelet flickor emellan är mycket svårare än det sociala samspelet mellan pojkar, för det krävs att flickor ska prata om känslor. Det är det värsta du kan prata om med någon med autism. De är inte ett dugg intresserade av att svara på de frågorna, eller kanske inte ens kan svara på de frågorna. Så flickan blir ... ju äldre hon blir, desto större blir hennes utmaningar. Så där skiljer sig situationen mellan flickor och pojkar.

ERIKA: Så svårigheterna, det blir helt enkelt så att det blir senare, så att säga, under skolgången som man kanske får syn på dem?

SVENNY: Ja, det blir senare som du får syn på dem, men det betyder inte att inte föräldrarna har sett svårigheterna tidigt. De har oftast också sökt tidigt för svårigheterna, men sällan blivit bekräftade.

ERIKA: Vill du lägga till någonting där, Danijel?

2024-01-31

Dnr

- DANIJEL: Kan det vara så då, Svenny, att den stora utmaningen är att man oftast tittar utifrån gruppnivåkonstellation? Att man identifierar utmaningar hos de här eleverna eller de här barnen och att man fokuserar på hur man ter sig på gruppnivå, men på individnivå, om man hade identifierat behov, så finns de här behoven hos de här barnen och det blir en utmaning för lärare att se detta om man inte synliggör målgruppen tjejer med autism. Även den viktiga kontakten med vårdnadshavaren, vad är det som händer i hemmiljön. Att man för de här dialogerna med varandra för att kunna identifiera och stötta med tidiga insatser, för att man ska förebygga den skolfrånvaro som du beskriver, som den här målgruppen kan hamna i.
- SVENNY: Ja, jag tror att man måste uppmärksamma flickorna tidigt, men det krävs ju att du har mycket mindre klasser, så att lärarna har möjlighet att se flickorna. Jag menar, vilken lärare klarar av 30 elever och så finns det tre dominerande pojkar? Jag menar, det är en omöjlig situation.
- DANIJEL: Ja.
- SVENNY: Då är man ju jättetacksam att det sitter en flicka som inte gör något väsen av sig. Då är man bara tacksam för henne. Jag tror ju inte att lärarna är ointresserade av flickorna egentligen, det tror jag inte alls, utan jag tror bara att de hinner inte med, de har ingen möjlighet. Så att av bara det skälet borde vi minimera klasserna.

2024-01-31

Dnr

- ERIKA: Jag tänker, det här är också någonting som jag vet att du har lyft tidigare också, Danijel, just den här frågan om relationens betydelse, men att det också blir en väldig utmaning när det är många individer man ska ha en relation till. Vad tänker du utifrån det som Svenny beskriver här när det kommer till [hör inte 0:19:32] stora klasser?
- DANIJEL: Nej, men det är en jätteviktig poäng. Antingen kan man förhålla sig till stora klasser eller trygga vuxna. Alltså hur många vuxna möter man i skolan. Och har man en stor klass på 30 elever så blir det väldigt, väldigt svårt att identifiera elevers behov. Och framför allt, de elever som inte gör något större väsen av sig synligt för den här läraren så blir det ju ... precis som Svenny beskriver, att det blir lite tacksamt. Så det går lite hand i hand. Vi behöver en ökad kunskap om hur det här kan se ut, både för pojkar och flickor, men vi behöver även befolka de här utmaningarna i klassrummet och på skolan överlag, för att bygga goda relationer och för att identifiera individuella behov.
- ERIKA: Menar du fler vuxna i skolan då, Danijel, eller vad menar du med befolka?
- DANIJEL: Ja, men fler vuxna. Tyvärr så har vi ju skalat av skolan lite med ganska viktiga funktioner. Vi har ju ... Ja, men trygga personer behöver inte vara just en lärare. Jag tror att vaktmästaren kan fylla en stor roll på skolan som en trygg vuxna som man kan vända sig mot, som ser en, som bekräftar en som en elev.

2024-01-31

Dnr

För här handlar det om att bygga upp en skolidentitet och det gör man oftast när man får bekräftelse av en lärare, specialpedagog, speciallärare, matpersonal eller vaktmästare överlag, men att någon bekräftar en och ser en i ett skolkontext.

SVENNY: Ja, jag skulle vilja trycka på att prata om skolsköterskorna, för är det några som har varit flickornas försvarsadvokater genom åren så är det skolsköterskorna.

DANIJEL: Ja, jag håller med dig. Vi ser ju också att skolsköterskorna har nästan blivit hyrsköterskor som man plockar in vid vissa tillfällen, och det är faktiskt en yrkesgrupp som behöver vara på plats på skolan. Så jag håller med dig.

SVENNY: Mm.

ERIKA: Så att man verkligen ser till att elevhälsans funktioner är nära verksamheten och kan vara mer i det dagliga?

[allmänt medhåll]

ERIKA: Jag har en fråga, för ... Och ni har varit inne på den båda två på lite olika sätt, men ... Ni har ju konstaterat just det här att en funktionsnedsättning som autism, det påverkar individer på olika sätt och det påverkar ... Jag tänker, oavsett om man är pojke eller flicka så tar det sig olika uttryck. Och vi brukar på SPSM prata mycket just om det här som du också har pratat om nu, Danijel, det här med behovet av att kartlägga, ta reda på så mycket som möjligt för att

2024-01-31

Dnr

kunna också möta individen så bra som möjligt. Och samtidigt så tänker jag när ni beskriver en elev med autism, där det kanske också är lite tufft att beskriva och kanske ... alltså mentalisera och sätta ord på det man tycker är utmanande eller det man upplever att man skulle behöva stöd kring. Hur kan man gå tillväga för att kartlägga det här så bra som möjligt, så att man också får de här svaren på hur man som verksamhet kan stötta individen? Vad ser ni där?

SVENNY:

Ja, om jag ska svara så tycker jag att det viktigaste är att man har tillgång till den utredning som har gjorts på flickan eller pojken. Och då är det ju skolhälsovården som har tillgång till den. Och då tycker jag att man ska gå igenom den utredningen väldigt noga tillsammans med föräldrarna. Och är flickan eller pojken ... Det beror på i vilken ålder och ... så kan man ha kompletterande samtal med dem också, så klart. Men framför allt att man går igenom utredningen, och då förutsätter jag att det är gjort både en psykologutredning, men inte bara vad det gäller begåvning utan också att man har kartlagt exekutiva funktioner, man borde ha kartlagt läs- och skrivsvårigheter, man borde ha kartlagt allmän funktionsnivå, det vill säga hur man klarar sig när det gäller ADL-funktioner. Så att man har klart för sig det. Och utifrån de faktorerna eller de resultaten så får man en ganska god bild. Och framför allt om du får reda på vilken nivå fungerar Stina eller Pelle. Fungerar hon ... Är hon som ett fem år yngre barn eller är hon som ett två år yngre barn? Det säger

2024-01-31

Dnr

ganska mycket hur du ska förhålla dig. Och du bör också veta hur omfattande är de exekutiva funktionerna. Och det här har ju då med hur du planerar, hur du prioriterar, hur du ... ja, över huvud taget hur du klarar ett målinriktat beteende. För om du har stora exekutiva funktioner så klarar du dig otroligt mycket sämre i skolan, och sedan också framåt i livet, än om du inte har så stora brister i dina exekutiva funktioner. Så att du måste ha klart för dig detta, hur stora är de problemen. Och det andra som du måste veta, det är hur många andra psykiatriska diagnoser har det här barnet. Har de ångest, är de deprimerade, har de självmordstankar, har de självska debeteende, har de tvångssyndrom, har de adhd? Du måste ha klart för dig det. För om de har både exekutiva ... alltså funktionsbrister plus andra psykiatriska diagnoser, då har du ... I stället för att ha en ryggsäck så har du en ryggsäck och två resväskor att bära.

ERIKA: Som individ, då?

SVENNY: Ja. Du har så mycket mer. Och om du inte har koll på detta så har du inte koll på landskapet som den här individen vandrar i.

ERIKA: Och då är det i såna fall en utredning som har gjorts då som kan vara ... ja, men ett helt nödvändigt underlag, som du beskriver. Men jag tänker just när man är i skolan, då behöver man väl också på något sätt följa upp och kartlägga, tänker jag, också utifrån ett lärandeperspektiv, att det är som någonting som man gör ...

2024-01-31

Dnr

- SVENNY: Ja, det är klart.
- ERIKA: Ja, men som nästan är som ett arbetssätt, föreställer jag mig. Vad ser du, Danijel, vad skulle du vilja komplettera med?
- DANIJEL: Jag tror att det är viktigt att poängtera här elevers skolidentitet. Du sa själv, Svenny, i början ... ja, men elever som inte tycker om att gå till skolan väljer att inte gå till skolan. De som inte lyckas i skolan går inte till skolan. Och jag tror att med den här kunskapen, elevens förutsättningar, kring det här utredningen, så är det viktigt att hitta situationer och identifiera situationer som funkar i skolan. Det finns alltid situationer som funkar, som man behöver lyfta upp för att stärka eleven, för att göra eleven mottaglig för ett lärande, en viss progression. Våldigt, väldigt ofta ser vi framgångsfaktorer när vi presenterar, något vi har här på SPSM, en enkel kartläggning där man tittar på situationer bara där en elev lyckas. Där man får kartlägga under två veckors tid och titta ”ja, men här funkar det, här funkar det bra”, och sen tar man reda på när funkar det, vilken personal funkar det extra bra med, i vilken situation. Och efter det så kan man börja arbeta med situationer där eleven får lyckas ganska ofta, för att bygga på pedagogiska strategier, för att tillgodose kanske utmaning i exekutiva funktioner. Vi vet ju att den typiska skolmiljön har många strukturella utmaningar för elever med autism, men här är det viktigt att man identifierar även elevens förutsättningar, mötet med den skolmiljö som eleven

2024-01-31

Dnr

bevittnar och utsätts för, för att kunna komplettera och erbjuda det stöd som eleven är i behov av.

ERIKA:

Men nu har vi varit inne lite också på den här frågan om just det här med, vad ska man säga, ramfaktorer eller hur förutsättningarna ser ut för de som jobbar i skolan. Vad tänker ni att en verksamhet inom förskolan eller skolan behöver för förutsättningar för att lyckas med det här uppdraget som du beskriver, Danijel? Vad skulle en sån verksamhet behöva ha för någonting på plats?

DANIJEL:

Ja, jag tror att vi har belyst det, men jag anser att ökade kunskaper om npf skapar bättre förutsättningar för elever med autism. Sen räcker det inte med den här inläsningstiden, utan man behöver skapa förutsättningar i verksamheten att göra informationen de har tagit till sig verksamhetsnära, i reflekterande samtal med kollegor i verksamheten kring verksamhetens utformning, kring den pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljön. Men för att nå just den enstaka eleven så behöver man utifrån den nyfunna kunskapen identifiera behov och fundera över hur man kan stötta upp. Det förutsätter så klart att det finns möjlighet att avsätta tid för dessa diskussioner, och även resurser där man befolkar verksamhetens utmaningar med kunnig och trygg personal kring de elever som har mest behov av det. I grund och botten handlar det om att identifiera den enskilda elevens behov för att skapa goda förutsättningar för att eleven ska lyckas i sitt lärande och välmående.

2024-01-31

Dnr

- ERIKA: Är det någonting som du tänker på, Svenny, som du vill lägga till?
- SVENNY: Jag skulle väl kanske vilja trycka på komplexiteten. För det första så kan vi för lite om autism, för det andra är det också som så att det är ... det fordras ett enormt intresse för att ägna sig åt barn med autism. Alla har inte det intresset. Så att jag tycker att det är ganska mycket krav som ställs på lärarna att klara av situationer som kanske ingen av oss klarar av särskilt väl. Min erfarenhet efter alla dessa år säger att det inte är en sådan quick fix, precis. Det det handlar om mycket med autism är att har du det så följer du din egen kompass och kanske inte är så intresserad av att följa med skolan kompass. Ni förstår vad jag menar? Att det är ... Man kanske inte ens vill gå med på de här förändringarna.
- ERIKA: Och samtidigt så är det skolplikt och man behöver gå i skolan.
- SVENNY: Absolut. Och jag tycker egentligen aldrig att man ska gå med på att inte flickan eller pojken går till skolan. Så att det ... Men jag vet ju att det här är jättesvårt.
- ERIKA: Men vad tänker du då skulle vara, vad ska man säga, en verksamhet som ändå kan ställa om och möta de här behoven så bra som möjligt, givet att de här barnen och ungdomarna ju också har rätt att få utbildning?
- RESPONDENT: Absolut. Det är jätteviktigt att de får utbildning, det är jätteviktigt att det finns en framtid. Min erfarenhet är

2024-01-31

Dnr

att små klasser fungerar klart mycket bättre än stora klasser, i alla fall för flickor, och att man måste ha pedagoger som är enormt intresserade av autism. Så det är de två sakerna som jag tycker är jätteviktiga, plus att man har en skolhälsovård som är fungerande. Men sen tycker jag naturligtvis att man måste göra hela skolmiljön så autismvänlig som möjligt. Så lite ljud, så lite brus ... Det finns hur mycket som helst som man kan åtgärda på det här yttre planet. Men att komma åt det här som är själva autistiska problematiken blir ändå den stora utmaningen, tycker jag.

ERIKA: Men jag tänker ... För det som du brukar trycka på, Danijel, vad jag har förstått, det är just det här med att hitta organisationer med flexibilitet inbyggt, just för att också kunna erbjuda de här mindre sammanhangen.

SVENNY: Ja, det tror jag.

ERIKA: Vad är ... Är det någonting ...?

DANIJEL: Ja, det är väldigt, väldigt viktigt. Och vi vet ju med oss att det är några elever som absolut inte klarar den traditionella skolmiljön. Men en flexibilitet i att hitta situationer som både ger och fyller på med energi när lärmiljön är kanske utmanande. Att man får möjlighet att träna sig i vissa miljöer, men att det inte går till överstyr, att man blir helt tömd på energi. Det Svenny belyser också, det är det här genuina intresset för människors utveckling. Och någonstans så blir ju vår

2024-01-31

Dnr

roll som pedagoger och lärare att vi ska rusta våra barn och unga så väl som möjligt för nästa stadium i skolan. Det finns ju ingen slutdestination, det finns ingen ... utan målet är hela tiden [?? 0:32:51] att de ska gå så långt som möjligt, utifrån sina förutsättningar. Och det behöver man ha respekt för, för det här är extremt komplext. Och jag håller med om ... Alltså, vi har inte tillräckligt mycket kunskap om autism, men jag tror att ett genuint intresse för de individuella behoven och de förutsättningar man har i skolan för oss närmare till att ge ett bättre stöd.

ERIKA: Att det ändå får vara den grundplatta man står ... som verksam i skolan?

DANIJEL: Ja.

ERIKA: Mm, just det. Jag tror att vi får avrunda där, så får det bli slutorden. Det är ju ändå bra, tänker jag, att ta med sig. Så jag vill säga stort tack till dig, Svenny, för att du var med, och tack till dig, Danijel, för att ni var med och bidrog med kunskaper som finns kring autism och också kring ... ja, men utmaningar som skolan möter men också hur man kan tänka och jobba för att kunna ta nästa steg för att möta de här barnen och ungdomarnas rätt till utbildning. För det är ju det det handlar om.

SVENNY: Mm.

DANIJEL: Tack för möjligheten.

SVENNY: Tack.

2024-01-31

Dnr

ERIKA:

Och sen vill jag också tipsa om möjligheten att gå in på vår webbplats, spsm.se. Där har vi webbsidor som ju ger kunskap om hur skolan kan arbeta för att möta elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som autism. Och där finns också ett studiepaket som man kan ta del av tillsammans som arbetslag för att utveckla sitt arbete. Och det är ju ett studiepaket som du har varit med och tagit fram, Danijel. Och på spsm.se så finns också våra andra poddavsnitt som handlar om undervisning och lärande för barn och elever och vuxenstuderande i behov av stöd, och de samtalen kan man också hitta där poddar finns. Så vi får säga tack och hej till dig som har lyssnat och på återhörande.

Signatur